

Pärkugglan

Medlemsblad för

Arvikabygdens Naturskyddsförening

NR 1 2012

Årgång 25

Giftfri miljö- Ett realistiskt miljömål?

En giftfri miljö är ett av Sveriges 16 miljömål. Det är Svenska Naturskyddsföreningen deprimerande när man försöker fördjupa sig i kemikaliesamhället och bland annat läser vår förenings årsbok ”den flamsäkra katten”. Katten är ett bra exempel eftersom den lever i, och slickar i sig, vårt damm som innehåller kemikalier som lossnat från våra plastgolv (mjukgörande ftalater), kläder och skor eller köksutrustning (t ex gortex och teflon) som innehåller ytavvisande kemikalier som kallas perfluorerade ämnen eller flamskyddsmedel från all elektronik.

Icke flamsäkra älgar vid Glassnäs

Foto:Åke Ericson

Dessa ämnen är hormonstörande och kan ge bestående skador av olika slag. Det otäckaste är att vår fortplantningsförmåga försämras och man kan se en ökning av koncentrationssvårigheter hos barn kopplad till dessa kemikaliers halter i blodet.

Halterna av vissa perfluorerade ämnen minskar i blodprover. Samtidigt ökar nivåerna av ersättningsämnen. Det är några av slutsatserna i Naturvårdsverkets senaste rapport om hälsorelaterad miljöövervakning. Även om några ämnen förbjuds har man väldigt lite kunskap om vilka skadliga effekter ersättningsämnena har. Lagstiftningen ligger långt efter tillverkningsindustrin.

Trots det skrämmande i allt detta är det väldigt intressant och det visar gång på gång att de gamla hederliga materialen håller i längden. Trägolv, läderskor, kläder i ylle, bomull (ekologisk) och lin vinner i längden. Slit och slängsamhället är ett elände och grejor bör återanvändas (om de inte innehåller för mycket gifter).

I återanvändningens anda jobbar vi för en Klädbyttardag i Arvika den 21 april. Detta är en aktivitet som Naturskyddsföreningen har i hela landet. Förhoppningen är att det ska bli ett samarbete med fler aktörer och stimulera till att de många fina klädesplagg som glömts bort i garderoberna ska hitta nya glada ägare. Vill du engagera dig i detta så hör av dig till: Eva.leander@bredband.net

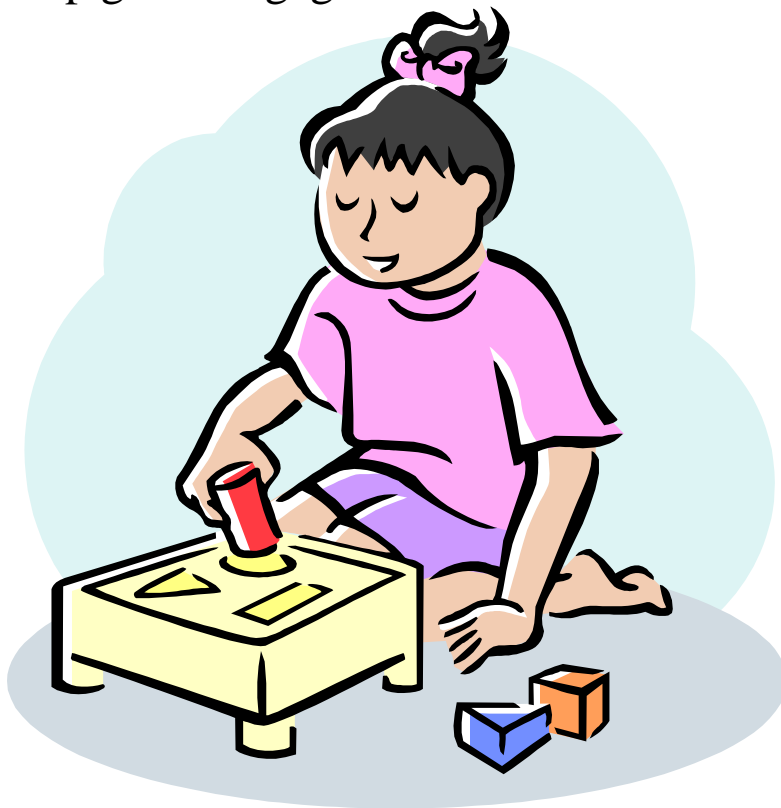
Ann-Christin Karlsson
Ordförande

Kan du KRAV-märka ditt barn?

Alla föräldrar vill väl sina barns bästa, men det är inte alltid lätt att veta vad man ska göra för att göra rätt. Hur mycket miljögifter får ditt barn i sig under sin livstid? Skulle du kunna märka ditt barn med en KRAV-logga eller innehåller han/hon för höga halter ftalater, kroppsfrämmande hormoner och tungmetaller? Hur är det med dig själv? Är du komposteringsbar?

Här är några tips som hjälper dig att välja rätt:
När du köper produkter – välj oparfymrerat och miljömärkt (t.ex. Bra Miljöval, Svanen, KRAV, Änglamark, I love Eco).
Undvik paraben (konserveringsmedel i många hudvårdsprodukter) och triclosan (kan finnas i tandkräm, deodoranter och i sportkläder).
Köp gärna begagnade kläder.

När du köper nytt -
välj ekologiska kläder (både för din egen skull och för dem som producerar kläderna). Du slipper då antimögelmedel, hudirriterande antibakteriella medel (t.ex. triclosan), cancerframkallande azofärgämnen, allergiframkallande formaldehyd, impregneringsmedel och tungmetaller (bly, krom).

Om du köper icke-ekologiska kläder – tvätta dem före användning, speciellt sängkläder och underkläder (nu har du i alla fall räddat ditt eget barn, men kemikalierna följer i stället med tvättvattnet ut i våra vattendrag – många kemikalier klarar sig nämligen genom reningsverkens

nedbrytningsprocesser). Se upp för allergiframkallande ämnen, t.ex. nickel, krom, formaldehyd, gummikemikalier och vissa textilfärger.

Undvik bekämpningsmedel – handla ekologisk och miljömärkt mat, grönsaker, kött, fisk, ost o.s.v. Drick ekologisk mjölk, fil, öl och ekologiskt odlat vin. Sov i sängkläder av ekologisk bomull och använd ekologiska underkläder och kläder.

Handla gärna ekologiskt godis eller var åtminstone väldigt kritisk när du väljer icke-ekologiskt godis. Var också kritisk till läsk och andra drycker som innehåller aromämnen och färgämnen i stället för naturliga ingredienser.

Var kritisk till många leksaker. Kommer ditt barn att tugga eller suga på leksaken? Undvik då ftalater (mjukgörare i plast) som kan finnas i leksaker. Fundera också gärna på hur produktionen har skett - kan barn eller vuxna tagit skada av produktionen utomlands?

Undvik våtservetter - engångsservetter i papper + vatten räcker långt och ännu bättre är det att använda servetter i textil som kan tvättas.

Om man håller sig till ekologiska och miljömärkta produkter så kommer man långt! En del varor kostar mer och för många är priset ett problem. Har du inte råd att byta ut allt så välj åtminstone ekologisk mjölk till dina barn och obesprutade grönsaker och frukt. Lite är bättre än inget. Tänk dessutom gärna på att ju fler vi är som väljer ekologiska produkter, desto mer kommer efterfrågan att öka och priserna så småningom sjunka. Du gör inte bara dig själv en stor tjänst, du påverkar också livet och hälsan för alla de som arbetar med att producera de produkter som du förbrukar.

Dessvärre räcker inte bara din egen konsumtion och ditt eget handlande för att ditt barn ska kunna märkas med KRAV. De flesta barn tillbringar mycket tid på skola och fritids med både frukost, lunch och mellanmål och de flesta skolor har inte råd med ekologiska produkter. Troligtvis äter dina barn dessutom ibland middag hos kompisar, går på kalas och får presenter av

vänner och släktingar. Det är svårt som förälder att kontrollera allt.

Har du energi över så påverka gärna dina vänner och din arbetsplats till att agera mer miljömedvetet. Skriv medborgarförslag till dina kommunpolitiker och försök gärna värva fler medlemmar till Naturskyddsföreningen så kan vi tillsammans hjälpas åt att få våra barns miljö bättre. Lycka till!

Arvikabygdens Naturskyddsförenings program våren 20112

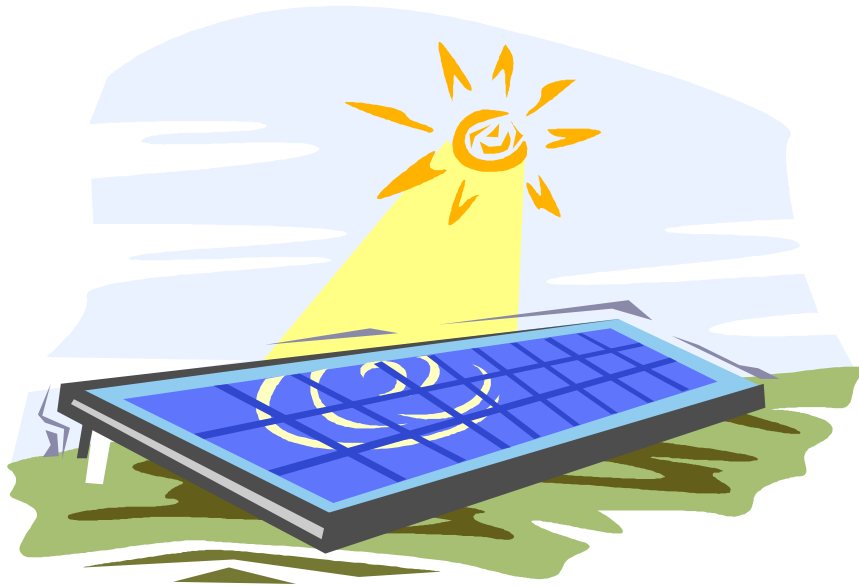

Kvällsutflykt för att höra på hoande ugglor

Tid: torsdag 15 mars, samling 18.00 Palmvikens parkering, norra delen

Vi åker någonstans i närområdet och ser om vi kan höra några ugglor som hoar.

Vädret påverkar om utflykten blir av, upplysningar: Per Larsson, 0570-137 59 eller e-post: perclarsson@hotmail.com

Årsmöte

Måndagen den 26 mars i Bibliotekets hörsal

kl 19.00 Årsmötesförhandlingar

kl 20.00 Föredrag och diskussion med Magnus Nilsson från Glava Energy center:

Förnyelsebara energikällor i samverkan för att klara energiförsörjningen

Välkomna!

Klädbyttardag Lördagen den 21 april

Planering pågår för ett arrangemang där man kan byta bra kläder man tröttnat på mot andra. Titta efter annons i Arvika Nyheter när det närmar sig.

Kontaktpersoner: Eva Leander tel 073-844 82 82 och Ann-Christin Karlsson tel 070-190 31 29

Ingesunds folkhögskola uppmärksammar kursen Fältbiologi och naturvård - 20 år!

och inbjuder till föreläsningar och exkursion för ANF-medlemmar, allmänhet och tidigare FäNa- kursdeltagare.

Lördag den 21 april Folkhögskolan aula, 14.00 – 18.00,
Fika 20 kr.

☒ Vandrande fisk. Anna Hagelin, Sunne, tidigare FäNa-studerande, doktorand vid Karlstad universitet, berättar om sitt forskningsarbete i Klarälven.

☒ Vargens väg till Värmland. Ingemar Brelin, tidigare kursledare på Viltvårdslinjen vid Klarälvdalens folkhögskola i Stöllet, ger sin version hur vi fick varg. Den skiljer sig något från den officiella!

☒ Vattnets vägar i landskapet. Hydrolog Lars Nyberg Karlstads universitet ger oss en grund inför morgondagens exkursion.

☒ En föreläsare till hoppas vi på.

Söndag den 22 april ☒ Exkursion till Sälboda gårds visningsområde där vi tittar på vattnets väg i landskapet och hur körskador minimeras. Bo-Erland Johansson, Skogsstyrelsen, och tidigare FäNa-studerande, guidar oss. Samling vid folkhögskolan kl 10.00 eller 10.30 vid visningsområdet : sväng av från 61:an vid Klätten, Fiskevik, väster om Arvika, vid skylten ”Sälboda”, åk 2 km.

Kontaktperson; Anders Ljunggren, 0570-331 09 (b)
0761-332 059, 0570-385 50 (a)

Botanisk utflykt, blommande mosippor och desmeknoppar

Tid: tisdag 1 maj, samling 10.00 Palmvikens parkering, norra delen

Vi gör en utflykt till den närmaste växtplatsen för mosippa i västra Värmland. Sedan ser vi om desmeknoppen har slagit ut ännu.

Kontaktperson: Per Larsson, 0570-137 59 eller e-post: perclarsson@hotmail.com

Fågelskådningens dag 2011 – Bytjärnet

Tid: söndag 6 maj, klockan 14 och ett par timmar framåt vid Bytjärns fågeltorn.

Liksom förra året så finns det även denna söndag möjlighet att skåda fåglar i närområdet med hjälp av kunniga ornitologer. Det finns möjlighet till grillad korv, kaffe och saft. Ta gärna med hela familjen.

Vägbeskrivning: från Arvika kör väg 61 mot Karlstad, ca 1,4 km efter Furtakorset, ta till vänster mot Byn, efter 500 m finns skylt till fågeltornet och parkering vid vägkanten.

Kontaktpersoner: Göran Carlzon, 0570-550 56 och Åke Ericson 070-8514722

Skogsutflykt till mellanskiftet på Väststuga, Årtakan

Tid: söndag 20 maj, samling 10.00 Palmvikens parkering, norra delen

Vi gör en skogsvandring på ca 2 km upp till det största skogsskiftet som hör till föreningens fastighet i Årtakan. Här finns gammal skog som inte påverkats av skogsbruk i modern tid och vi tittar på vad som finns i skogen tack vare det.

Kontaktperson: Per Larsson, 0570-137 59 eller e-post: perclarsson@hotmail.com

Bevarande av biologisk mångfald

Tid: söndag 10 juni, samling 10.00 Palmvikens parkering, norra delen. Vi åker 5 mil norrut till Bartelstorp, tidsåtgång resa och röjningsarbete ca 6 timmar.

Förra årets röjning följs upp och vi fortsätter att ta bort igenväxande buskar och träd på slåtterängen vid Bartelstorp i Gräsmark. Marken är artrik och en del växter har säkert redan börjat blomma. Ta gärna med busksax/liten såg eller liknande om du har, annars finns en del redskap med.

Kontaktperson: Per Larsson, 0570-137 59 eller e-post: perclarsson@hotmail.com

Vilda Blommornas Dag 2012

Blomstervandring vid Sulvik, lokaler med näringsrik berggrund (bergmynta, tjärblomster mm), hällmarkstallskog (bergglim, vårspärgel) och strandvegetation.

Tid: söndag 17 juni, samling 10.00 vid Palmvikens parkering, norra delen (eller samling vid ICA Sulvikingens parkering 10.30) Kontaktperson: Per Larsson, 0570-137 59 eller e-post: perclarsson@hotmail.com

Föreningens fastighet vid Årtakan

Inför årsmötet vill vi informera er om att vi kommer att besluta om att ingå naturvårdsavtal för Årtakans marker enligt förkortad version nedan. Vill ni läsa hela förslagen kan ni kontakta Stig Björkman tel 148 84 eller Björn Henriksson tel 421 29

Reviderat förslag till naturvårdsavtal på del av fastigheten Årtakan 1:11 och 1:12, Köla församling Eda kommun.

Upprättat av

Jeanette Fahlstad, Skogsstyrelsen Västra Värmlands distrikt, 20110523 ärendenr R2847-2011

(20090224 upprättades det första förslaget till naturvårdsavtal men pga förändrade rutiner och riktlinjer höjdes ersättningsnivåerna = reviderat förslag).

Bakgrund i korthet: Evert Jonsson, tidigare ägare och naturälskare, testamenterade 1990 fastigheten till Arvikabygdens naturskyddsförening. Efter hans död 1994 trädde testamentet i kraft 950214. Av testamentet framgår att syftet är att förvalta fastigheten så att naturvärdena bevaras. Giltighetstiden är minst 25 år, innan dess kan alltså ingen avstyckning/försäljning ske.

Inledningsvis bör också nämnas att landskapsavsnitten

"Ränkens

stränder och Ördalen" i många år varit föremål för skyddsdiskussioner med tanke på signalarten vitryggig hackspett.

Skyddet handlar alltså inte bara om hackspetten utan om en biotop med många andra skyddsvärda arter av växter och djur.

För kommande programperiod utpekas landskapsavsnitten som "två viktiga områden att arbeta strategiskt med gällande skydd och skötsel".

Här följer en kortfattad sammanställning av de två områdena "Ördalen" och "Västränken i anslutning till torpet (förslag till naturvårdsavtal). Dessutom ett område " öst norra Mjögsjön och Kroktjärnet".(Ördalen och Mjögsjön ligger c:a 4 km SV Årtakan).

Ördalen:

Beskrivning: Fastighetsdelen ligger insprängd mellan nyckelbiotoper och andra områden med höga naturvärden (bl.a. karterade

vitryggsområden med höga värden kopplade till löv).

Dramatisk terräng med branta bergssidor och stup ner mot Ördalsbäcken

(nyckelbiotop).

Målbild: Lövträdsdominerat område med stora inslag av grova gamla träd och död lövved. Stor luckighet i bestånden.

Skötsel: Brant i SV och närmaste delen mot Ördalsbäcken lämnas till fri utveckling. Med tanke på målbilden ovan är "gran-

sanering" angelägen.

Areal och skydd: 4,0 ha, naturvårdsavtal i 50 år.

Naturvårdsersättning: 87000 kr

Västränken i anslutning till torpet:

Beskrivning: Lövrika områden i anslutning till huset men även en västlig mager del med bl.a. äldre löv.

Målbild: Ett varierat bestånd av grova lövträd, täta självgallrande partier och stort inslag av död lövved. Även täta granpartier, enstaka risiga granar och grova tallar.

Skötsel: Skapa luckor kring lövträden genom röjning och avverkning av gran Skapa död ved genom ringbarkning och högkap. I direkt anslutning till huset kan man öppna upp något och satsa på grova lövsolitärer och lövstubbar. Areal och skydd: 3,3 ha, naturvårdsavtal i 50 år. Naturvårdsersättning: 115000 kr.

Öst norra Mjögsjön och Krokstjärnet :

Beskrivning: Området ligger strax öster om Krokstjärnet och består av ett stort sammanhängande flak av riktigt gammal barrblandskog (vissa partier >150 år).

Areal: Hela 10,0 ha , en förhållandevis stor areal av orörd, gammal skog i denna del av länet.

Ps :

Jeanette Fahlstad tycker det är mycket viktigt att detta område undersöks noggrant. Inventeringen är planerad till sen vår - tidig sommar 2012.

Prel. har en exkursion till området (ev. även Ördalen) bestämts till lördagen den 1 sept.

Välkomna då - medlemmar i Arvikabygdens
naturskyddsförening!

Arvika 20120210

På styrelsens uppdrag

Björn Henriksson och Stig Björkman

Vill ni besöka eller hyra vårt fina torpställe i Årtakan ? Det ligger några kilometer väster om Sulvik. Ni är alla hjärtligt välkomna att vara med och pyssla vid torpet. Att hyra torpet kostar 100 kr per dygn för medlemmar (om du klipper gräset eller utför överenskommen syssla är det gratis) icke medlemmar betalar 150 kr per dygn.

Kontakta Årtakankommittén: Stig Björkman tel 0570-148 84

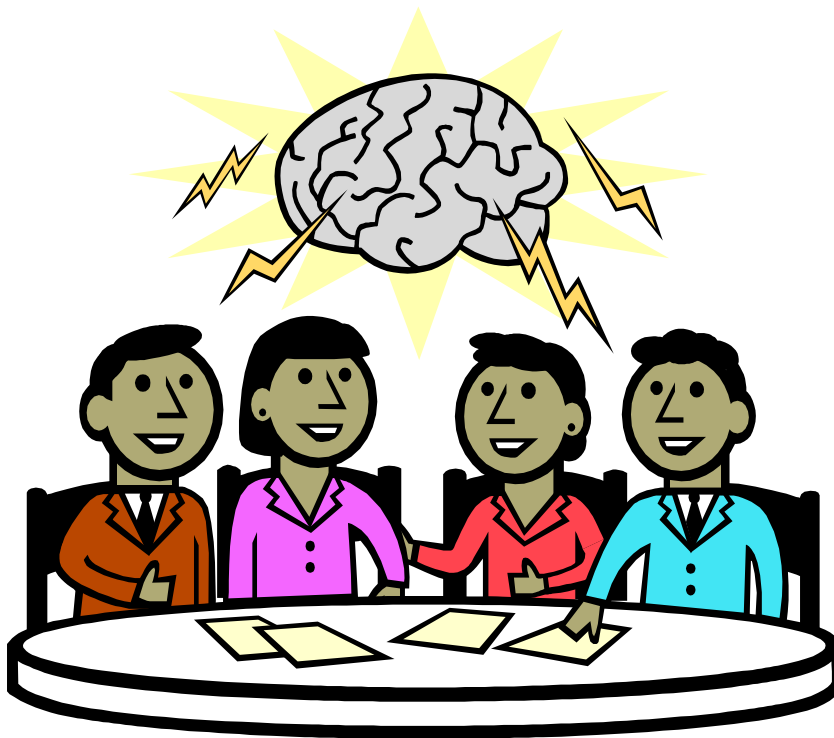

Arvikabygden har en egen hemsida

Finns det några förslag på ytterligare saker som kan läggas till, kontakta Per Larsson mailadress: perclarsson@hotmail.com.

Hemsidans adress:

www.naturskyddsforeningen.se/arvikabygden

Styrelse 2011

Ordförande: Ann-Christin Karlsson

Mail: ann_christin.karlsson@telia.com tel 0570-803 36

Vice ordförande: Per Larsson

Mail: perclarsson@hotmail.com tel 0570-137 59, 073-7318493

Kassör: Eva Gårdh

Mail: elvan11@yahoo.se tel 0570-331 02

Sekreterare: Linda Persson

Ledamöter: Göran Carlzon, Åke Ericson, Vakant (Maja har flyttat)

Suppleanter: Björn Henriksson, Eva Leander, Martin Norlander, Per-Olov Persson

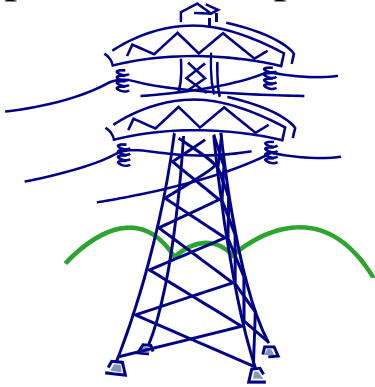
Energikåseri - Ditt val spelar roll

Energi är något som alla levande varelser behöver. Mest kommer det i form av kolhydrater (socker) från maten vi äter. Även kroppens lagrade fetter kan brytas ner till energikälla vid behov. Så har det varit så långt tillbaka som livet funnits i princip. All denna energi kommer ursprungligen från solens energi som strålar mot jorden. Denna ljusenergi tas upp av de gröna växternas klorofyll där den omvandlas till energirika molekyler. Allt annat levande använder detta för att driva processer i kroppen, kunna röra sig och jaga med mera. Med oss människor har det sedan ganska lång tid tillbaka varit så att vi successivt byggt en samhällsstruktur som behöver energi till så mycket mer än fortlevnad. Det började väl i ganska blygsam skala när vi inte var så många. Grottmålningar och smycken är väl inte helt livsavgörande även om de säkert fyllde sin sociala funktion när de skapades. Men gradvis har vår påhittighet gjort att mer och mer energi har gått åt till andra saker än de basala överlevnadsfunktionerna. Segelfartyg drevs visserligen med vindkraft och fanns det inte segel så drev fartygen med havsströmmar, båda exempel på förnybara energikällor. Detta att resa har varit ett särskilt kännetecken för människan när vi hela tiden flyttat oss till nya platser. Det finns visserligen djur som rör sig över stora avstånd också, se bara på silvertärnan som flyger mellan jordens polarområden – två gånger om året. Men då handlar det om en strategi för att överleva. Människans förflyttningar av både sig själv och en mängd varor har idag nått en sådan omfattning att effekterna av dessa transporter kan hota vår överlevnad på längre sikt. Detta fenomen började väl så smått för flera hundra år sedan men under 1900-talet har en utveckling skett som inte den mest fantasifulla person kunde föreställa sig några hundra år tidigare. Paradoxalt nog har vi aldrig haft ett mer omfattande

kunskapsläge än idag, vi både vet vad vi borde göra och hur vi kan göra det. Men vi handlar ju inte enbart rationellt, inte ens som vuxna. Och vi kan nog inte överlåta ansvaret på beslutande politiker att göra de avgörande valen. De får vi göra själva. Vår omåttliga törst på energi, som är starkt kopplad till den materiella utvecklingen, måste minska om vi fortsätter att använda de källor vi har idag. Även om det finns förhoppningar om andra, mer miljövänliga och förnyelsebara energikällor så finns det en risk att de inte kommer att hinna ersätta dagens mer besvärliga former att få energi. Vi måste också minska vår energianvändning så att det finns utrymme för många att få del av gemensamma resurser. Energiåtgången är, liksom konsumtionstrycket, mycket ojämnt fördelat bland jordens länder. Sverige har gjort stora åtaganden för att t.ex. minska användningen av fossila bränslen som orsakar koldioxidutsläpp som på sikt kan leda till en farlig uppvärmning av jordens medeltemperatur. Vi använder bara en tiondel så mycket olja idag som för 40 år sedan, främst genom att bostäder bytt energislag för uppvärmning. Samtidigt har vi ökat elproduktionen i bostads/fastighetssektorn med 300

%. Vår totala energiförbrukning har ökat från 408 till 462 TWh (terrawatttimmar) sedan 1970 men hela den ökningen står transportsektorn för som ökat 65 %. Bostäder behöver ungefär lika mycket idag men här finns fortfarande en stor potential i besparingar. Industrin har trots stora

energibesparingar nästan samma energiförbrukning idag, främst på grund av produktionsökningar. Transporternas ökning har dessvärre inte skett med energieffektiva och miljövänliga transportslag som tåg utan godstransporter på landsväg har ökat på grund av ökad varukonsumtion och flygresor har ökat med ca 25 % de senaste 10 åren. Här står utrikesresor i en klass för sig som ökat bortåt 50 % på mindre än 10 år. Svenskars flygresor 2006 gav upphov till utsläpp av 8,7 miljoner ton koldioxid, ca 12 % av våra totala utsläpp. Men inte enbart direkta val på verkar vår energiförbrukning. På grund av vår höga konsumtionsnivå med mycket importerade varor så orsakar även detta både miljöstörande utsläpp och hög energiförbrukning. Bara vår matkonsumtion ger upphov till stora utsläpp både vid produktion och transporter, detta gäller särskilt köttproduktion. Faktiskt kan en familj spara mycket energi på att aktivt välja livsmedel, mer grönsaker eller välja den vara som transporterats kortast sträcka vid val mellan två lika produkter. Våra bostäder har blivit energisnålare men minskningen har ätits upp av alla elektriska produkter vi använder i våra hem. Bara att ha olika hemelektronikprodukter i stand by-läge drar onödigt mycket energi även om ändringar

är på gång med nya EU-direktiv. Det finns många saker att göra som bidrar till en lägre energiförbrukning och vi har valet att kunna göra det. Att ersätta energiförsörjningen med förnyelsebara energikällor är också en del av förbättringar som kan göras. **Kom och lyssna på Magnus Nilsson från Glava Energy Center på årsmötet då han berättar om de olika försök som pågår vid Hillringsberg.**

Vargspår i vinterlandskap

Vi ses i naturen!

Var rädd om den för det finns fortfarande bara en!

Styrelsen